

Slovenski dom

Stev. 140

V Ljubljani, petek 21. junija 1940

Leto V

Ločena pogajanja za premirje med Francijo ter Italijo in Nemčijo

Francija je tudi Italiji predlagala premirje - Francoski pooblaščenki bodo danes prišli v stik z nemškim poveljstvom Italijanske grožnje Ameriki

London, 21. junija. o. Reuter. Francoski odposlanstvo je odletelo snoči z belim letalom v francosko zasedeno ozemlje na pogajanja z nemškim vrhovnim poveljstvom za premirje. Londonski radio poroča, da bo ta sestanek v mestu Compiègne, kjer so bili izročeni L. 1918 Nemcem mirovni pogoji francoskega maršala Focha. Kakšni so ti pogoji, do sedaj še ni nobenih vesti. Nemci drže v strogi tajnosti pogoje, ki bodo predloženi danes francoskim odposlancem.

Sestava francoskega zastopstva, ki je pooblaščenka stopiti v zvezo z nemškimi pooblaščenki za premirje, je tale: predsednik delegacije, armadni general Huntziger; člani: veleposlanik Leon Noel, kontraadmiral Lucet, general Parigot in letalski general Bergeret.

Člani vlade so se sestali na sejo včeraj ob 11.40 pod predsedstvom predsednika republike Lebruna. Poleg predsednika vlade Petaina, generala Weyganda, sta bila na seji navzoča tudi admiral Darland in general Vuillemin.

Na včerajšnji seji francoske vlade so preučevali predlog o združitvi francoskega in angleškega imperija, ki ga je francoski vladi poslal britanski ministrski predsednik Churchill. Francoska vlada bo imela drugo sejo nočjo ob 22.

Da bi se preprečilo nepotrebno porušenje mesta Bordeauxa, je predsednik vlade maršal Petain obvestil župana mesta Bordeauxa, da

se z včerajšnjim dnem ob 15 Bordeaux proglasa za odprto mesto. Vlada je sklenila odpotovati v Biarritz ob španski meji.

Nekje v Italiji, 20. junija. Uradno sporočajo: Francoska vlada se je danes dopoldne po posredovanju španske vlade obrnila na italijansko vlado ter predlagala, naj se začne z Italijo pogajanja za premirje. Italijanska vlada je po španski vladi odgovorila v istem smislu kakor nemška vlada: da pričakuje, kdaj bo zvedela za imena francoskih pooblaščenec, ki jim bo za tem sporočeno mesto in čas za ta sestanek.

Rim, 21. junija. m. O vprašanju mirovnih pogovov s Francijo se bavi znova znani italijanski časnikar Virginio Gayda v svojem listu »Giornale d'Italia« ter med drugim pravi:

Spet angleški letalski napadi na nemška industrijska področja

London, 21. jun. o. Včeraj so nemška letala štirikrat bombardirala mesto Bordeaux in je bilo ob tej priliki nad 100 oseb ubitih.

Angleška letala so ponoči zopet izvedla polete nad Nemčijo in sicer nad Münsterom, Bielfeldom, Nordemeyom in Borkumom. Zmetala so veliko šte-

Uresničenje italijanskih kolonialnih zahtev do Francije bo eden glavnih pogojev za končno sklenitev miru med državama osi Rim-Berlin in Francijo. Mirovna pogodba, ki bo zdaj sklenjena, bo vsekakor bolj proučena, kakor je bila versajska mirovna pogodba. Italijanski politični krogi pravijo, da bo zasnova nove ureditve Evrope podlaga tudi za sklenitev miru s Francijo.

V svojem članku Gayda znova govori tudi »proti anglosaksoncem« in ta izraz uporablja zdaj vsi italijanski časopisi, očito v zvezi z Rooseveltovo namero, da bodo Združene države na vso moč podpirale Anglijo. V italijanski javnosti se vedno bolj utrjuje prepričanje, da je treba USA smatrati za zaveznice Anglije.

vilu bomb in povzročila precejšnjo škodo, posebno v Bielfeldu, kjer so velika industrijska podjetja.

Predprejeto noč so britanska letala napadla sovražne rafinerije petroleja, mostove, manevrske postaje, skladišča municije in letališča. Kljub močnemu udejstvanju protiletalske artilerije je bil izveden napad na veliko področje, in sicer na Linen, Düren, Euskirchen, Hamborn, Hamburg, Brunsbüttel in Nordemey. Eno naše letalo se ni vrnilo. Nazaj grede se je eno naše letalo spustilo v boj in težko poškodovalo eno sovražno vodno letalo. — Vodna letala, ki so bila dodeljena vojnemu brodomu in ki sicer sodelujejo z letali obaleke obrambe, so izvedla napad na vojaško skladišče v Dixmuidenu in Etingenu ter na letališče v Borkumu. Na vseh treh krajih so izbruhnili požari. Zadet je bil tudi most pri Texelu. Davi je eskadrila letal vrste Hurricane izvedla napad na veliko število sovražnih letal, ki so bila na letališču v Rouenu in Beauvaisu. Štiri sovražna letala so se užgala, več pa jih je bilo poškodovanih s kroglici iz strelja. Danes popoldne je skupina letal vrste Blenheim letela nad istima letališčima ter povzročila novo škodo. Pri nobenem teh napadov nismo imeli izgub.

London, 21. jun. AA. Havas: Poročajo, da je bilo ob prednočnem bombardiranju nekaterih krajev Anglije ubitih 68 oseb. Materialna škoda ni velika. Zbita so bila štiri nemška letala.

Mannheim, 21. jun. DNB: Ponoči so angleška letala letela nad Mannheimom in Ludwigshafenom, vendar se jim ni posrečilo napraviti posebne škode, ker so bombe padle le v bližini omenjenih mest.

Sporazum o podvojitvi trgovine z Italijo

Rim, 21. junija. m. Včeraj je v Rimu končal svoje delo jugoslovansko-italijanski stalni gospodarski odbor, nakar je bil v palači Chigi podpisan sporazum. Podpisala sta ga za Italijo senator Giannini, za Jugoslavijo pa pomočnik zunanjega ministra Pilja. V zapisniku je točno izdela načrt za gospodarsko izmenjavo z Italijo v prihodnjih šestih mesecih od 1. julija dalje. Po dobljenih informacijah je bil dosežen sporazum, da se dosedanjim trgovinski promet v primerjavi z lanskim — podvoji.

Pogajanja med jugoslovanskim in italijanskim trgovinskim zastopstvom so potekala v izredno prijateljskem razpoloženju. Naše zastopstvo bo odpotovalo danes v Jugoslavijo.

Nemci zanikujejo vesti o zbiranju vojske proti Rusiji

Berlin, 21. junija. DNB. Ker se v zadnjih dneh v angleškem tisku stalno pojavljajo vesti o zbiranju neverjetno močnih ruskih sil na nemški vzhodni meji v zvezi z rusko akcijo proti Litvi, je Reuter 19. junija javil iz Kovna, da so opazili premike nemških čet v vzhodni Prusiji. Z uradne nemške strani o tej trditvi odločno izjavljajo, da ni bilo nemških vojaških premikov na nemško-litvanski meji.

Bombni atentati v New Yorku

New York, 21. jun. o. Včeraj je prišlo v New Yorku do dveh bombnih atentatov. Prvi atentat je bil v 18. nadstropju palače, kjer so glavna zastopstva nemških bank in plovnih družb ter sedež nemškega konzulata, druga bomba pa je eksplodirala v poslojpi, kjer je sedež ameriške komunistične stranke. Nekaj oseb je bilo pri atentatih ranjenih. Takoj je bila uvedena obsežna preiskava.

Izlet SPD. Po dosedanjih uspešnih izletih planincev priredi Slov. planinsko društvo tretji izlet in sicer tokrat v Kamniške planine. V nedeljo, dne 7. julija t. l. ob 5 zjutraj odpelje poseben avtobus izpred evangelijske cerkve na Gospodski cesti v Ljubljani na Jezersko. Po kratkem jutranjem krepčilu krenejo planinci takoj dalje proti Češki koči pod Grinjavcem; kdor hoče, lahko ostane v okolici koč, drugi pa lahko krenejo po zavarovani poti po severni steni na vrh Grinjavca, ali se povzpnejo na Kočno in sosedne vrhove. Ob 20 se zberejo planinci zopet na Jezerskem pri avtobusu, ki ob tej uri odpelje nazaj proti Ljubljani. Prijavite se čimprej v društveni pisarni SPD na Aleksandrovi cesti, da vam rezervira sedež v avtobusu.

Vesti 21. junija

Predsednik francoske vlade maršal Petain je imel včeraj po radiu govor, v katerem je dejal, da je Francija morala prositi za premirje, ker je bila francoska armada sama in je imela na razpolago celo pol milijona mož manj, kakor leta 1918. Nadaljnji razlog je bila premoč sovražnega orožja in letalstva. Zmaga v svetovni vojni je Francijo naredila brezskrbno in lahkomiselno, prebivalstvo je premalo žrtvovalo za državo in njeno obrambo. Toda vseeno se je treba za Francijo boriti.

Znana francoska časnikarka in politična prerokinja ljudske fronte tudi pri nas, gospa Tabouisjeva, in levč. advokat-milijonar Torres, sta hotela včeraj pobegniti v Španijo, a so ju španske oblasti zavrnila. Tabouisjeva je med državljansko vojno v Španiji silovito agitirala proti nacionalistom in širila neresnične vrsti o njih.

Angleško pomorsko poveljstvo poroča, da je sovražna podmornica potopila pomožno križarko »Andanios«, ob norveškem obrežju pa je bil izgubljen vlačilec »Juniper«, posadki sta se rešili.

V Španiji pričakujejo prihoda vojvode Windsorskega, ki ne mara v Anglijo, ker je dalj nepopolne izjave o predsedniku vlade Churchill.

V Turčiji se širijo vesti, da se francoska armada na vzhodu ne mara ukloniti morebitnemu premirju z Italijo.

Veliki oddelki vojaštva iz Avstralije so dospeli te dni v Anglijo.

Italijanska vlada je povabila zastopnike tujega tiska, naj si ogledajo Turin in Milan, da se prepričajo na lastne oči, koliko škode so povzročili zavezniški letalski napadi na ti mesti.

V južnoameriške vode je priplula križarka »Quinecy«, ki pripada mornarici Združenih držav. Ameriški listi trdijo, da ima križarka nalog, pomagati oblastem vsake južnoameriške republike, v kateri bi se pokazalo delovanje kake »pete kolone«.

Turška vlada bo predložila narodni skupščini zakonski osnutek, s katerim bo omejila bivanje in gibanje tujcev v Turčiji.

Bolgarski poslanik v Moskvi, Todor Hristov, je nenadoma umrl. Zadel ga je srčna kap. Todor Hristov je na položaju bolgarskega poslanika v Moskvi od februarja letos.

Anglija bo v juliju mobilizirala nove štiri letnike in bo imela tedaj pod orožjem štiri milijone mož.

Zbiranje sovjetskih čet vzdolž nemške meje služi samo obrambi Rusije, če bi bila izpostavljena kakemu pritisku, vedo poročati Angleži iz Moskve.

Pod slovitim Lokom zmage v Parizu so dan za dnem parade nemške vojske. Pred grobom francoskega neznanega vojaka izročajo nemškim vojakom odklonjanja. Pri eni teh parad je imel poveljujoči general govor, da je nemški Bog dal Nemčiji Hitlerja, čigar delo bo Nemčiji za večne čase zagotovilo oblast nad Evropo.

Bolgarske oblasti so včeraj prijele v Sofiji večje število članov komunistične stranke, med njimi tri odbornike, ki so pripravljali demonstracije.

Francoski z vsega sveta pošiljajo predsedniku republike Lebrunu, maršalu Petainu in generalu Weygandu brojčavke, v katerih rotijo te može, naj se Francija ne vda in naj nadaljuje z odporom za vsako ceno. Francoski rodoljubi v tujini ponujajo državi vse svoje premoženje.

Nemški poslanik v Sofiji von Richthofen je včeraj izročil predsedniku bolgarske vlade Filovu veliki križ nemškega orla. Med to slovesnostjo so močni policijski oddelki stražili angleško in francosko poslaštvo v Sofiji.

V Švico se je dozdaj umaknilo čez 30.000 francoskih, poljskih in čeških vojakov z vso opremo in orožjem. Švicarske oblasti jih razoročujejo in pošiljajo v koncentracijska taborišča.

V Berlin je odpotovalo sovjetsko odposlanstvo na pogajanja glede določitve končne meje med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo na Poljskem.

V raznih predelih Abesinije so izbruhnile vstaje, poroča angleška poluradna agencija Reuter.

V sovjetskih krogih zanikujejo vesti, da bi bila Rusija postavila Finski podobne zahteve kakor drugim baltičnim državam. Tako poročajo nemški poluradni viri.

Novi angleški poslanik v Moskvi Cripps je včeraj imel dolg posvet s pomočnikom sovjetskega zunanjega ministra Lozovskim.

Sv. oče Pij XII. je včeraj sprejel francoskega poslanika pri Sv. stolici grofa Ormessona.

Romuni uradno zavračajo vse vesti o tem, da bi se morala v kratkem spremeniti romunska vlada in da bi na krmilo prišla Zelezna garda.

V Bukarešto je dopotoval novi sovjetski poslanik Lavrentjev. Njegov prihod je nekoliko pomiril romunsko javnost, ki se je zelo razburila zaradi zbiranja sovjetske vojske vzdolž besarabske meje.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Ameriške priprave za poseg v sedanjo vojno

„Vlada narodne obrambe“ - Zakon o obvezni vojaški vzgoji

Washington, 21. junija. Reuter. Rooseveltov tajnik Earley je izjavil, da ga je predsednik Roosevelt pooblastil imenovati novo koalicijsko vlado, vlado narodne obrambe. Roosevelt je dejal, da je republikance povabil v koalicijsko vlado v imenu narodne obrambe, ker je narodna sloga neobhodno potrebna v sedanjih časih.

V zvezi s tem sta stopila v ameriško vlado dva odlična zastopnika opozicijske republikanske vlade, in sicer polkovnik Knox, ki je imenovan za mornariškega ministra, in republikanskega voditelja Stimsona, ki je postal vojni

minister. Dosedanji vojni minister Edison in mornariški minister Woodrin sta odstopila.

Vsa ta dejstva ter naglo oboroževanje pričajo, da Amerika trdno računa, da bo prej ali slej morala poseči v sedanjo vojno.

Ameriški demokratski senator Burke je vložil zakonski predlog, v katerem zahteva uvedbo splošne vojaške obveznosti v Zedinjenih državah. Vojna obveznost naj obsega vse državljane med 18 in 65 letom. Vsi moški med 21 in 45 letom naj bi pripadali aktivni vojski, vsi ostali, t. z. od 18 do 21 in od 45 do 65 leta pa domobranski vojski.

Poročila s francoskih bojišč

Najhujši boji so zdaj v področju Maginot eve črte

Glavni stan vodje rajha, 21. junija. DNB. Snočnje poročilo z bojišča pravi: V Alzaciji in Lotaringiji, kjer so francoske čete do zadnjih dni dajale žilav odpor, se opaža tudi danes znatno popuščanje sovražne bojne sile. Z zavzetjem Epinala, Toulia in Lunevilla se je še bolj zmanjšala možnost premikanja francoskih bojnih oddelkov. Na obeh straneh Thionville divjajo še vedno hudi boji za Maginotjeve utrdbe. Z zavzetjem Bresta je zavzeta vsa Champagna. V celoti je zdaj približno polovica Francije v nemških rokah. Kar se tiče delovanja letalstva, so bili posebno važni napadi na angleške tovarne v Bilinhanu, ki so po-

membne za vojno industrijo, kakor tudi uspešen napad na skladišča goriva. S tem je srednji del angleške vzhodne obale spet postal vojno poprišče.

Bordeaux, 21. junija. o. Včeraj na bojišču ni prišlo do nobenih večjih sprememb. Sovražni ogledniški oddelki prodirajo južno od Nantesa in zahodno od Bourgesa proti Montluconu in Vichyju, prav tako pa tudi južno od Lyona, katerega so Nemci včeraj zasedli.

Na področju Maginotjeve črte so se francoske vojske uredile v štirikote in se skušajo prebiti skozi nemški obroč. Povsod divjajo boji z nezmanjšano silo dalje.

Turške vojaške priprave ob bolgarski meji

Carigrad, 21. jun. United Press poroča: Poveljstvo turške vojske je poslalo nova vojaška ojačenja na bolgarsko mejo, da bi preprečilo morebitni bolgarski poskus za prodor do Egejskega morja. Povod za te vojaške ukrepe je dal zadnji govor predsednika bolgarske vlade Filova, ki poudarja bolgarske revizionistične zahteve in pa pisanje bolgarske tiska glede tega, kaj hoče Bolgarija dobiti od sosed.

Turške oblasti v Odrinu so opozorile vse civilno prebivalstvo, naj zapusti takoj mesto vsakdo,

kdor le more. Precej turških rodbin iz Odrina je že dospelo v Carigrad.

V turških krogih se boje, da ne bi Nemčija in Italija posredno ali neposredno skušali izvesti kakih kazenskih ukrepov proti Turčiji, ker je lani sklenila vojaško zvezo z zavezniki.

V turških krogih poudarjajo, da se Turčija nikakor ni odrekla svojih obveznosti do Anglije in Francije, ker je prepričana, da bo mogočno angleško brodogradništvo stalo med ojo in Italijo vse dolje, dokler ne bo odpovedala pogodbe.

Vojna poročila o bojih v severni Afriki

Angleške vesti trdijo, da so Angleži zasedli 12.000 kv. km italijanskega ozemlja

Rim, 21. junija. DNB: Na italijanski strani zanikujejo vesti, ki so jih razširile tuje radiopostaje o potopitvi ene italijanske podmornice, o ujetništvu italijanskega generala v borbah na meji Cyrenaike ter o uspešnem bombardiranju italijanskih kolonialnih posestev.

Rim, 21. junija. o. Včerajšnje italijansko vojno poročilo pravi, da je italijansko letalstvo napadlo razne francoske letalske postojanke v Afriki in angleška oporišča v Sudanu ter Keniji. Nasprotnik je tudi predzadnjo noč z letali napadel Sardinijo in gornjo Italijo, a brez posebne škode. Potopljena je bila tudi neka francoska torpedovka.

Džibuti, 21. junija. Reuter: Ni res, da bi Džibuti bil v plamenu. Nad Džibutijem sploh niso letela italijanska letala, ter tudi niso bile vržene zažigalne bombe, ki naj bi bile povzročile požar.

London, 21. junija. o. Posebno poročilo agencije Reuter o bojih v Afriki trdi, da angleško letalstvo neprenehoma napada italijanske postojanke in da angleške čete zdaj obvladujejo 3500 kvadratnih milj (12.000 kvadratnih kilometrov) itali-

janskega ozemlja v Afriki.

Štirje angleški oklepni vozovi so na cesti, ki drži od Bardie na libijskih mejah do vojne luke Tobruk na sovražnem ozemlju, uničili 34 sovražnih vozil. Ubit je bil en italijanski častnik in 20 mož, 10 italijanskih častnikov z generalom, 61 italijanskih domačinov vojakov pa je bilo zajetih.

Kairo, 21. junija. Havas: V zračnih bojih včeraj nad Burbukom so bila zbita tri italijanska lovska letala, dve pa močno poškodovani. Eno angleško lovsko letalo se ni vrnilo. Južnoafriški bombniki in lovci so z uspehom bombardirali in napadli letališče v Jevalu v italijanski vzhodni Afriki. Uničeni sta bili dve letali, tri pa poškodovana. V bojih na tem odseku je bilo zbito še eno italijansko letalo, drugo pa prisiljeno spustiti se. Eno angleško letalo se ni vrnilo, 150 milj vzhodno od Atena je bilo neko italijansko trimotorno letalo prisiljeno spustiti se ter je bila posadka ujeta. V zadnjih 24 urah je sovražnik izgubil 8 letal, Angleži pa dve.

Težka železniška nesreča pri Pesnici

Trčla sta naš in nemški tovorni vlak - Razbitih je 15 nemških tovornih vagonov, ki so bili naloženi s premogom, štirje naši pa so poškodovani

Maribor, 21. junija.

Davi ob 5.25 je prišlo med postajama Pesnica in Cerknica do težke železniške nesreče, in sicer na ovinku, kjer se železniška proga državna cesta nasproti posestu Grahovnik-Fleischackerja, 1 km od postaje Pesnica proti št. lju. Trčla sta naš in nemški tovorni vlak. Vzrok je v tem, ker je naš tovorni vlak, ki je bil namenjen v št. lju, odšel iz Pesnice zaradi napačno postavljene kretnice, po nepravem tiru. Do trčenja je prišlo na odprti progi. V tem trenutku sta vozila oba vlaka z veliko hitrostjo: 45 km na uro. S silnim trčenjem sta oba vlaka udarila skupaj. Posledice trčenja so bile strašne. Obe lokomotivi sta se zarili druga v drugo, prevrnila sta se v jarek tudi oba službena voza, ki sta se spremenila v kup tresk. Na našem tovornem vlaku so bili poškodovani štirje vagoni. Dosti hujše pa so bile posledice trčenja na nemški vlak. Razbito in iztirilo je 15 odprtih tovornih 22 tonskih vagonov, naloženih s šleskim premogom.

Proga je popolnoma zatrpana. Vagoni s premogom leže na obeh tirih in v jarku. Več

kot srečno naključje je bilo, da to trčenje ni zahtevalo hujših posledic za železniške osebe. Šest ljudi je ranjenih, in sicer oba jugoslovanska in nemška strojevodja in kurjača ter nemški strojevodja in en nemški železničar. Težko ranjene so prepeljali v mariborsko bolnišnico. To so: 40-letni strojevodja Josip Hribar, ki ima poškodbo na čelu in polomljena rebra; strojevodja Maks Walther, ki ima odtrgano uho, zlomljeno desno roko in več drugih poškodb; lažje pa je bil ranjen 52-letni kurjač Ivan Zorn. Ker je dobil le lažje praske, je lahko takoj zapustil bolnišnico, dočim sta ostala dva morala ostati v bolnišnici.

Na kraj nesreče je prvi prišel finančni stražnik, ki je tudi nadzoroval progo. Pomožni vlak iz Maribora je prisel takoj na kraj nesreče, kjer so zdej pospravljali dela. Upati je, da bo do danes opoldne en tir prost. Na kraju nesreče se je nabralo tudi mnogo radovednežev iz Maribora.

Škoda je ogromna in je do sedaj še ni mogoče preceniti. Na kraj nesreče sta prispeli tudi jugoslovanska in nemška komisija.

Z zborovanja slovenskih avtobusnih podjetnikov v Celju:

Avtobusni podjetniki se bore s težavami

Posebno hudo jih je prizadelo pomanjkanje pogonskega goriva in surovin

Celje, 21. junija. 1940.

V Celju so zborovali včeraj slovenski avtobusni podjetniki in razmotrili razna strokovna in gospodarska vprašanja svoje stroke. Zborovanja so se udeležili tudi predsednik celjske mestne občine g. dr. Vršič Alojzij, delegat Tujsko-prometne zveze g. Koman iz Ljubljane, zastopnik Avtoškola g. Premk iz Celja in častnikarji.

Poročilo predsednika g. Rusa Zdravka je bilo zelo izčrpno in zanimivo. Lani so avtopodjetniki uspeli z uredbo o davku na poslovni promet in o podzavljenju avtobusnega prometa, lepo razširili avtobusni park, letos pa je podjetnike zadala nova doba z vojno, ki je vzela avtopodjetnikom najpotrebnejše — vzela pogonsko gorivo in surovine — gumi. Izdane so bile tri uredbe, toda te uredbe morejo le začasnoma in delno rešiti to perečo vprašanje. Zboljšalo se je razmerje med prometnim ministrom in avtobusnimi podjetji in na današnjem zborovanju se je poudarila pomnjava želja in prošnja, da bi našli podjetniki še nadalje tolikšno razumevanje na odločilnih mestih. Zdrženje je v pretekli poslovni dobi doseglo lepe uspehe. Med temi naj omenimo le regulacijo zavarovalnih premij in omiljenje prejšnjih visokih dajatev.

Z zborovanja so avtobusni podjetniki poslali brozjavne pozdrave ministru trgovine in industrije g. dr. Andreju, banu g. dr. Marku Natlačenju, tajniku Saveza g. Gračaninu Gaju, zahvalni pismi pa načelniku kr. banske uprave g. Pfeiferju in častnemu članu Zdrženja g. dr. Kocetu.

Zdrženje šteje 56 članov, med temi 53 podjetnikov in 3 prevoznike. Predsednik je podal

računski zaključek, ki je določal 47.133 din dohodkov in 34.351 din izdatkov, tako da znaša prebitok 12.781 din. Čisto premoženje Združenja znaša 18.931 din.

Prav živahna debata se je razvila ob predlogu, da se sprejme uredba, ki predvideva davščino v korist invalidskega fonda. Zborovalci so zahtevali, da se ta uredba spremeni, kajti avtobusni podjetniki v teh težkih časih ne morejo sprejeti novih bremen, ker so že tako in tako preveč obremenjeni. G. Fazarine Anton iz Celja je v svojem obširnem poročilu pribiljal slabo stran uredbe, ki določa, da imajo pri oddajanju koncesij prednost invalidi. Omenil je, da se ustanavlja baje v Ljubljani neka Invalidska avtobusna zadruga, ki naj bi koristila invalidom. Smatra za verjetno, da invalidi s to uredbo prav ničesar ne pridobijo, ker se bo zgodilo, da bodo invalidi finansirali bogataši, ki bodo edini imeli koristi. Neki član je stavil vprašanje, ali se res ustanavlja v Ljubljani Invalidska izletna pisarna. Člani združenja namreč niso bili o tem obveščeni.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen za predsednika g. Fazarine Anton, v upravni odbor pa gg. Rode Miha, Gorican Josip, Pečnikar, Stante Josip in Jugović Artur, v nadzorni odbor gg. Magister Franc, Stanko Vehovec in Dolenc Josip, v razsodišče pa gg. Magister Franc, Pernuš Vladimir in Prelinar Janez. Občni zbor je nato sprejel preračun. Predvideva 45.086 din dohodkov in 43.475 din izdatkov.

Iz vrst članstva je prišla zahteva, naj bi Savez skrbel, da pridejo v razne odbore tudi Slovenci. Občni zbor je pooblastil upravo, da ukrene vse potrebno glede nabave surovin in goriva.

Predsednik vlade govori o novih socialnih načelih

Na seji glavnega odbora Jugorasa je imel predsednik vlade Dragiša Cvetković pred zbranimi delavskimi zastopniki govor, v katerem je med drugim povedal tudi tole:

Razmere, v katerih živi naše delovno ljudstvo, so me zanimale ves čas moje politične delavnosti. Svoje politično delovanje z delavskim ljudstvom sem začel v mestu Nišu z gradnjo stanovanj in z delom za boljše in naprednejše življenje delavcev. Iz teh časov izvirajo še moja prizadevanja, da bi prišlo v delavske organizacije čim več ustvarjalnega in narodnega duha in da bi iz njih izšli vsi tisti rušilni duhi internacionalne in rušilna gesla, ki so po eni strani ubijala narodnega duha, po drugi strani pa so ovirale delavsko delovanje in delavsko aktivnost za izboljšanje tistih pogojev, ki tvorijo vsebino in življenjsko korist delavskega ljudstva. S takimi napori in ob takih pogledih sem se pred štirimi leti lotil organizacije narodnega delavskega sindikata z nalogo, da bi v ekonomski borbi dosegel tisto, kar je potrebno za boljše življenje našega delavca.

Ko smo ustanovili Jugorasa, so mnogi napovedovali, da ta organizacija ne bo dolgo živeła. Nekateri so mislili, da je to strankarska organizacija, drugi pa so rekli, da bo Jugorasa služil tudi delodajalcem, tretji pa so celo dejali, da naj bi bila ta organizacija neke vrste orožje v mojih rokah. Danes pa vsi vidijo, kaj je Jugorasa: Močno delavsko sindikalno gibanje, ki se na temelju naših razmer, našega gospodarskega ustroja in v mejah domovine bori, da bi izboljšal boljše življenje našemu delovnemu ljudstvu. Jugorasa je, kakor vidite, solidna in trajna organizacija. Predvsem je potrebno spremeniti miselnost one druge strani, ki ni delavska, izmeriti je treba njene poglede na delovno silo, njena poimovanja o gospodarski moči naroda in države. Oni niso vi-

deli, da sloni gospodarstvo naroda na delovni sili in da je kapital zato tukaj, da podpre na temelju skupnega sodelovanja vse tisto, kar morejo ustvariti častljive roke naroda. Oni so mislili, da je danes možno gospodarstvo kapitala nad delovnim svetom, kadar v državi z velikimi tradicijami in s konservativnimi pogledi prenehajo z navadami iz preteklosti in razglašajo, da ni več zasebne lastnine, da vse imetje pripada državi in narodni obrambi. Teorije o zlati podlagi denarja veljajo danes toliko, kolikršna je gospodarska delavnost države in kolikor je ta delavnost plodna in sposobna dati svojemu narodu delo, zaslužek in boljše življenjske pogoje. Vse finančne doktrine in vse teorije konservativnih pogledov iz preteklosti izginejo in namesto njih se pojavlja narodna disciplina, organiziranje narodne produktivne sile in duha, kar je potrebno za vsa velika podjetja. V takih trenutkih pa vidimo, da se postopno in polahko uresničuje naš program in naši nazori. Stališče do kapitala in do delovne sile se mora popraviti v korist glavnega čimla, naše narodne proizvodnje, v korist delovnega ljudstva. Čas to imperativno veleva.

Po tem takem moramo streti staro miselnost. Kapital mora biti v korist delovnega ljudstva. To pomeni, da mora biti razdelitev dohoda pravičnejša. Vse ostrine je treba zgladiti. Socialna izravnava države se vsiljuje ob vsakem pogledu. Narodno gospodarstvo mora postati zares državno in narodno in mora služiti samo koristim naroda. To je bil zmerom naš program in za tak program smo se potegovali in se bomo borili vedno. Mi smo napredovali počasi in postopno. Velikokrat sem bral vaše predloge in vloge o vaših stiskah, sprejel sem in poslušal toliko vaših delegacij. Vsem delegacijam sem govoril: Počasi in potrpite. Verujem, da bomo prišli v kratkem do takih reform, da bo šele potem prišla do izraza glavna smer naše delavske politike.

Nerednosti iz mariborskih železniških delavnic pred sodiščem

Maribor, 21. junija.

Danes se je pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča pričela razprava proti ključavničarju državnih železnic v Mariboru Vladimiru Verbiču in bivšemu vršilec dolžnosti upravnika mariborskih železniških delavnic inž. Josipu Grudnu. Razprava je razumljivo med mariborskimi železničarji vzbudila veliko zanimanja, saj je dajala vpogled v razmere v mariborskih železniških delavnicah, ko jim je »vzladal« inž. Josip Gruden. Verbiču očita obtožnica, da si je iz delavnic v letih 1934 in 1935 vzel raznega materiala v vrednosti kakih 2400 dinarjev, inž. Grudnu pa obtožnica očita, da je izdajal Verbiču dovolilnice, s katerimi je brezplačno odnašal material na škodo državnih železnic, česar ne bi smel storiti, ker za to po predpisih ni bil upravičen.

Vladimir Verbič je bil v delavnicah zaposlen kot ključavničar. Možakarja je nekoč prijavil upravi delavnic, da trguje s starim železom. Uprava je takoj poslala na delo svoje kontrolne organe, ki so ugotovili, da je uprava delavnic Verbiču prodala nekaj kovinskega materiala, pri hišni preiskavi pa so odkrili, da je Verbičeva zaloga mnogo večja, kakor bi smela biti po zapisih uprave. Povišek je bil vreden 2063.75 din. Ze prej enkrat si je Verbič v delavnicah vzel tudi varilni aparat, ki so ga pri njem našli in ga vrnili delavnicam. Ves ta material je Verbič odnesel iz delavnic v letih 1934 in 1935 na podlagi dovolilnic, ki mu jih je izdajal inž. Gruden ali pa z dovolilnicami, ki jih je sam ponaredil. Pomagal si je tudi na ta način, da je eno dovolilnico večkrat uporabil. Po železniških predpisih takih dovolilnic za brezplačno odvažanje materiala takratni vršilec dolžnosti upravnika inž. Gruden ne bi smel izstavljal. Obtožnica pravi, da je bil inž. Gruden napram Verbiču zato tako širokogruden, ker ga je ta uvažal v razne ženske družbe in tudi sicer večkrat posredoval med inž. Grudnom in izvestnimi ženskami.

Pri preiskavi sta obtožnica zanikala vsačto

krivdo ter jo zvrčala drug na drugega. Verbič se zagovarja, da je ves brezplačen material dobil pač na podlagi dovolilnic inž. Grudna, ki mu je material kar ponujal. Odločno taji, da bi bil dovolilnice ponarejal, ker mu to pač ni bilo potrebno, ker je materiala dobil kolikor ga je hotel in kolikor ga je potreboval. Tudi Verbič sama je trdil, da mu je inž. Gruden bil tako naklonjen, ker mu je večkrat pripomogel, da si je navezal stike s kakimi ženskami.

Inž. Gruden se je pri preiskavi zagovarjal, da je bil v času, ko je bil namestnik upravnika delavnic drž. železnic, vsak službenec delavnic upravičen v delavnicah kupovati stari železniški material. Uslužbenec je moral material plačati, preden ga je odpeljal. Dalje pravi inž. Gruden v svojem zagovoru, da ne more razumeti, kako je mogel Verbič iz delavnic odpeljati neplačan material, ko morajo vendar skladiščniki paziti, da se material plača, preden ga kdo odpelje. Inž. Gruden sumi, da je Verbič moral imeti pomočnike, ker se mu sicer mahinacije ne bi posrečile. Odločno taji, da bi bil Verbiču dajal material brezplačno. Kakor vsak drug, bi ga bil moral tudi on plačati. Sam je bil vedno v trdni veri, da je Verbič vsak material, ki ga je odpeljal, tudi plačal. Inž. Gruden končno odločno zanika Verbičeve trditve, da bi mu bil material ponujal, prav tako pa tudi Verbičeve trditve, da bi bil kdaj od njega zahteval ali želel, da ga v protiuslugi seznanja z raznimi ženskami.

Kljub tem zagovorom državni pravdnik v obtožnici trdi, da je mogoče na podlagi obširnih izvedb krivdo obema obtožencema dokazati. Verbiču se da dokazati, da je eno in isto dovolilnico večkrat uporabljal in enkrat dovolilnico celo ponaredil. Enako trdi državni pravdnik tudi o inž. Grudnu, da mu je krivda z izpovedmi raznih prič povsem dokazana. Končno tudi državni pravdnik v svoji obtožnici navaja, da je inž. Gruden Verbiču bil tako naklonjen iz razloga, ker ga je uvažal v razne ženske družbe.

Razprava ob času poročila še traja.

Iz celjske sodne dvorane

Celje, 20. junija.

... za tujo propagando

Po čl. 3. javne varnosti in reda v državi je obsojilo celjsko okrožno sodišče 48-letnega trgovskega brezposelnega pomočnika Arzenška Henrika, pristojnega v Šmarje pri Jelšah, na 2 leti in 2 meseca strogega zapor.

... za krivo prievanje

Pred celjskim sodiščem so se zagovarjali radi obtožbe krivga prievanja 26letna pletilja Korosec Franciška, 22letna zasebna uradnica v Tržiču Lucija Zagar in 38letni bivši upravitelj umobolnice v Novem Celju, Zdošek Ivan iz Ljubljane. Sodišče je obsojilo Korosec Franciško na 2 in pol leta robije, ostala obtožnica pa oprostilo.

Bolgarske zahteve pri novem urejevanju Evrope

Poslabšanje razmerja med Sovjeti in Bolgarijo?

Sofija, 21. junija. m. Predsednik bolgarske vlade Filov je sprejel častnikarje ter jim dal daljšo izjavo na številna vprašanja, ki so mu jih zastavili v zvezi z novim položajem. V svoji izjavi je Filov poudaril poleg drugega to, da je stališče Bolgarije v odnosu do vojne, ki je izbruhnila v Evropi, znano. Mi mislimo — je nadaljeval — da dogodki zadnjih dni niti malo ne spreminjajo politike, ki jo je dozdaj vodila bolgarska vlada. Iz tega pa vendar ne sledi, da Bolgarija ne bo tega, kar se zdaj dogaja, z zadovoljstvom pozdravila, to pa zaradi tega, ker že govorimo o miru in ker lahko v najkrajšem času pričakujemo, da bo ta mir v Evropi v kratkem dosežen. Zaradi tega, ker sta oba vojskujoča se tabora jasno in odkrito povedala, da se borita za postavitev novega reda v Evropi in zato, da se popravijo sedanje krivice, Bolgarija trdno veruje, da se bo mir uredil tako, da se bo lahko vzpostavila trajna boljša doba v Evropi in da se bodo popravile storjene krivice. Zato se Bolgarija in druge države veselijo, ko so začeli govoriti o miru in ko se ta mir že kaže. Razume se, da bo v takšnem položaju vlada posvetila največji del pozornosti zunanje-političnemu položaju. Z največjo pozornostjo je treba spremljati dogodke, da storimo vse, kar je možno za zavarovanje naših državnih koristi. V vsakem primeru — ponav-

ljam znova — delamo, kar je mogoče in kar je potrebno, da se zavarujemo koristi naše države.

Predsednik vlade Filov je odgovoril tudi na vprašanje nekega častnikarja glede odnošajev med Bolgarijo in Sovjetsko Rusijo in o izpolnitvi izpraznjenega mesta na sovjetskem poslanstvu v Sofiji. To vprašanje je tem zanimivejšo, ker so se zadnje čase začele po Sofiji širiti vesti, da Sovjetska Rusija po odhodu Lavrentijeva ne bo imenovala novega poslanika v Sofiji, ker so baje razlogi za nezadovoljstvo na sovjetski strani zaradi gospodarskega sodelovanja z Bolgarijo. Filov je na to vprašanje odgovoril, da bo novi sovjetski poslanik v Sofiji v najkrajšem času postavljen, morebiti že prihodnje dni.

Glede izvajanja trgovske pogodbe med Sovjetsko Rusijo in Bolgarijo, pa je dejal, da se odnošaji razvijajo popolnoma normalno. Predelava sovjetskega bombaža v bolgarskih delavnicah je bila v celoti izvedena, kakor to določa sporazum.

Filov misli, da bodo to predelavo sovjetskega bombaža lahko še povečali. Z bolgarske in s sovjetske strani je storjeno vse, da se uredi trgovski odnošaji med obema državama. Filov je končno ostro nastopil tudi proti razširjevalcem raznih razburljivih vesti.

DANES nepreklicno zadnjokrat!

Film plesa, ritma, baleta, muzikalnih senzacij in bujnega razkošja.

KINO UNION, tel. 22-21. Ob 16. 19. 21. uri

Akordi sreče

Ginger Rogers in Fred Astaire

Ljubljana od včeraj do danes

Kljub temu, da je včeraj popoldne kazalo, da bomo vsak hip dobili hudo nevihto, je dan minil brez nje. Črni oblaki, ki so pokrivali vse nebo, so se pomale pomaknili proti vzhodu. Tam je najbrž bila huda ura, oblaki so bili grozeče temni. Pri nas pa je južni veter opravil svoje delo prav temeljito. Kmalu je bilo nebo očisto in napravil se je lep večer, za njim pa prav tako noč. Jutro se je zbudilo v megli. Prijetno hladno je bilo, tako da je že nadvse zgodaj kazalo na lepo vreme čez dan. In res se je megla razkadila že zgodaj, prikazalo se je jasno nebo in sonce je prijazno posijalo na svet. Videti je, da bo popoldne še posteno vroče. Za vročino pa bi tudi že zdavnaj bil čas, pravijo tisti, ki bi se radi vendar enkrat že pričeli kopati. Letos prave prilike za to še ni bilo.

Dela za spomenik lepo napredujejo

V Zvezdi prav lepo napredujejo pripravljajna dela za spomenik viteškemu kralju Aleksandru Zedinitelju. Mestni delavci iz vrtinarje so najprej odstranili ograje, za katerimi so bile cvetne gredice, potem so ves prostor očistili kamenja in vse lepo prekopali, potem so navozili prsti in začeli urejati nove, zelo velike grede, ki so jih uredili prav čedno ter jih obrobili z zelenimi rušami. Vse skupaj zdaj napravljaja prav prijazen in ličen dojem. Vidi se, da bo spomenik stal v primerni okolici. Okrog tega kraja se zdaj zbirajo ljudje, ki si ogledujejo, kako se stvar razvija. Ob robu v hladni senci še vedno stoji klopi, na njih pa sede upokojeenci, ki se pogovarjajo o dogodkih doma in o vojski, ki divja po svetu. Pri nas imamo še vedno idilo in vsi prosimo Boga, da bi še dolgo, dolgo časa trajala. Le pomislimo, kako lepo je, da se o vojnih grozotah samo pogovarjamo, medtem ko jih morajo drugi preživljati v vsej njihovi divjosti! Pri nas še zmerom najdemo časa in lagodnosti dovolj, da se pogovarjamo o takih rečeh kakor so filmi, moda, šport, da se menimo, kam bomo šli letos na počitnice, kaj bomo naredili prihodnje nedeljo, če bo lepo in kaj počeli, če bo slabo vreme. Prav zares, da se nam še vedno godi dosti dobro. Drugod pa so marsikje stotisoči družin ostali brez strehe, očetej pogrešajo snove, matere iščejo izgubljene otroke. Vse je razdejano, vsi v razvalinah, pogorišča se kadijo.

Novo poslopje banovinskega pokojninskega sklada

Lansko jesen so na Vrtači pričeli z zidavo avonadstropne stanovanjske hiše pokojninskega in podpornega sklada banovinskih uslužbencev. Zdaj je stavba v surovem že zgrajena. Zidavo je vodilo podjetje Emila Tomaziča. V notranjstvi bodo narojeni stropi, ki bodo po načrtih svetnika inž. Cernice imeli akustično izolacijo. Stropniki bodo obloženi s plutovino, na plutovino bodo prišle deske, na te pa šele podnice. V spodnjih stanovanjih na ta način ne bodo prav nič slišali, kaj počnejo v stanovanjih nad njimi, ne hruma, ne ropota. Tudi vmesne stene bodo izolirane s pluto-

vino. Na tehničnem oddelku banske uprave je bila zdaj druga licitacija za oddajo mizarskih, plesarskih, slikarskih, ključavničarskih, tapetniških, pečarskih, steklarskih in parketarskih del. Šest licitacij je lepo uspelo, le licitacija za parketarska in steklarska dela se nista posrečila ter bosta naknadno komisiji oddani. Najugodnejša ponudba za mizarska dela je znašala 286.000 dinarjev, to je za 60.000 dinarjev več kakor je bilo določeno v proračunu. Več je znašala tudi najugodnejša ponudba za pečarska dela — 209.000 dinarjev. Ključavničarska dela so bila oddana za 46.000 dinarjev, to je za celih 17.000 din več kakor je bilo predvideno v proračunu. Za tapetniška dela je bila najugodnejša ponudba 23.000 dinarjev. Ta vsoto je za 3400 dinarjev večja od predvidene. Za slikarska dela je znašala ponudba 39.000 din, kar za 17.000 dinarjev manj, kakor pa je bilo v proračunu predvideno. Obrtniki so že pričeli s pripravi za hitro dovršitev dela. Razpisana pa je zdaj še ena licitacija, in sicer za napravo vodovodnih in plinskih instalacij. Potem bo šlo delo naglo od rok. Računajo, da se bodo v to novo poslopje banovinskega pokojninskega sklada stranke lahko vselile že s 1. novembrom letošnjega leta.

Hudo so ga „nagradili“

Nesrečne roke ima mesarski pomočnik Jože Trpin. Močno rado se jih kaj prime, kar ni njihovega. Večkrat je bil kaznovan zaradi raznih tatvin. Zdaj so ga pred malim kazenskim senatom spet imeli v precepu zaradi neke tatvine. »Nagradili« so ga z enim letom in tremi meseci robije, ker je letos 23. aprila ukradel Francetu Babniku in Ivanu Raku nekaj obleke, perila in čevljev. Trpin je čutil, da ga je polomil in da se mu ne splača kaj rogoviliti zaradi kazni. Kar mirno jo je sprejel, bo čel minila, si je mislil. Eno leto in tri mesece, to še ni taka reč, to se že prestane. Povrhu pa bomo tudi na varnem in še s hrano bomo preskrbljeni, da se nam ne bo treba v teh težkih časih ubijati za vsakdanji kruh.

V. „Čejnev dan“ v Brusnicah pri Novem mestu

bo letos v nedeljo, 30. junija. Otvoritev razstave in čestnevega sejma bo po prihodu dopoldanskega vlaka, ki pride v Novo mesto ob deseth. Iz Novega mesta bo vozil avtobus g. Kosa. Čestneje bodo letos izredno lepe, ker niso tako polne kot lansko leto, in prav primerne za vkuhanje.

Obisk razstave lahko združite z izletom v št. Jernej, kjer bodo prejšnji dan, na praznik, slavne konjske dirke. — Pridite in pozabite ob sladkih čestnjah, brušniških hrustavkah, grenkosti življenja.

Naročajte Slovenski dom!

Od tu in tam

Delna sprememba vlade je bila včeraj izvedena v Belgradu. Minister za ljudsko telesno vzgojo Jevrem Tomić je podal ostavko, ki je bila sprejeta, na njegovo mesto pa je bil postavljen dosedanj generalni konzul v Düsseldorfu Dušan Pantić. Obenem je bivši minister za ljudsko telesno vzgojo Jevrem Pantić postal novi belgradski župan. Na tem mestu je zamenjal dosedanjega župana mestne občine Vojna Gjuritić. Novi minister Dušan Pantić si je pridobil mnogo zaslug kot voditelj raznih naših zastopstev pri pogajanjih za sporazume s posameznimi državami, kakor Romunijo, Grčijo, Madžarsko, Italijo, Nemčijo in Francijo. Je član JRZ. Poslanec je postal leta 1938.

Svečane zadušnice za pokojnimi hrvaškimi voditelji Stefanom Radičem, Pavlom Radičem in Gjuro Basaričkom so bile včeraj po vseh hrvaških mestih, pa tudi po nekaterih krajih po deželi. Od žalostnih dogodkov, katerih žrtve so postali v jugoslovanski poslanski zbornici omenjeni hrvaški voditelji, je včeraj poteklo dvanajst let. Posebno svečana je bila zadušnica v Zagrebu, kjer je bil v tamkajšnji stolni cerkvi katafalk okrašen s številnimi vencami. Udeležili so se je najpogostejši zastopniki zagrebskega javnega življenja, med njimi tudi ban dr. Subašić. Maša zadušnica za pokojnimi hrvaškimi voditelji pa je bila tudi v Belgradu v cerkvi Kristusa Kralja, in so se je med številnimi drugimi udeležili tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković, podpredsednik dr. Vladko Maček, finančni minister dr. Šutej, minister dr. Smoljan ter minister dr. Branko Čubrilovič.

Madžarski trgovinski minister je z večjim spremstvom prišel v Belgrad, kjer bo ostal nekaj dni. Njegov obisk v jugoslovanski prestolnici bo še bolj utrdil jugoslovansko-madžarsko prijateljstvo, ki je v zadnjem času postalo še prav posebno vidno v evropski javnosti. Pred vsem je namenjen rešitvi številnih vprašanih, ki se nanašajo na medsebojno jugoslovansko-madžarsko trgovino. V ta namen bo imel madžarski minister, kakor napovedujejo, več razgovorov z našim trgovinskim ministrom dr. Andrešom.

Novo cerkev bo dobila hrvaška prestolnica. To cerkev je sklenilo sezidati vodstvo župe pokojnega Marka Križevčana na Selski cesti. Že pred časom so začeli nabirati prispevke za zgraditev te nove cerkve, ker pa je ljudstvo v župniji sami precej siromašno, je skrb za dograditev cerkve prevzel zagrebski nadškof dr. Alojzij Stepinac. Dela so se že začela in bo prihodnje nedelje slovesna blagoslovitev temeljnega kamna, ki jo bo opravil nadškof sam. Povabljeni so na to slovesnost tudi vodilne politične hrvaške osebnosti, med drugimi podpredsednik vlade dr. Maček, podpredsednik HSS inž. Košutič, glavni tajnik Krnjevič in drugi.

Posebna delegacija Jugorasa je odpotovala v Sofijo, kjer bo gost Bolgarske delavske zveze. V Sofiji in po drugih mestih si bo ogledala praktično delo Bolgarske delavske zveze.

Strahovito nevihtu so imeli v lužniškem okraju. Odtrgal se je oblak in kakor orehi debela toča je padala kakor niti najstarejši ljudje ne pomnijo. V vasi Strelec je ostalo brez strehe 50 rodbin. Porušeni so bili telefonski drogovji, potrgane žice. Posevki, livade in sadovnjaki so bili opustošeni. Neko žensko, ki je bila reševati jagnjeta in skočila tudi v hišo po denar, je voda odnesla in je utonila. V Velikem Banjincu sta utonila mati in njen 12 letni sin, v Svodju neki zakonski par. Škoda je ogromna.

Sejo o kontroli cen so imeli splitski trgovci z manufakturnim blagom. Na tej seji so razpravljali o določitvi bruto dohodkov pri tistih predmetih, ki spadajo pod uredbo o kontroli cen. Posebe so napravili sklepe za trgovce na debelo in za trgovce na drobno.

V Vojvodinski livarni v Novem Sadu je končal štrajk 176 delavcev. Ta štrajk je prišel 5. junija. Pri pogajanjih med podjetjem in Jugoraso je prišlo do sporazuma. Podpisana je bila kolektivna pogodba, s katero je bilo urejeno delavsko razmerje. Delavci bodo odslej dobivali za 20% višjo plačo na uro. Od 1. septembra pa do danes so bile na ta način v tem podjetju povišane plače skupno 33%. Delavci, ki so se udeležili tega štrajka, so imeli v poslopiju Delavske zbornice v Novem Sadu vsak dan skupno kosilo.

Jadranske ladjedelnice pomalem zmanjšujejo delo, ker so se močno skrčila naročila. Ob tej priliki je uprava Jadranske ladjedelnice odpovedala delo 176 delavcev. Dozaj je bilo v jadranskih ladjedelnicah zaposlenih 780 delavcev, ko pa se bo iztekel čas odpovedi, jih bo ostalo samo 600. Tako poroča belgradsko »Vreme«.

Vagon olja je eksplodiral na postaji Raška gora pri Mostarju. Do eksplozije je prišlo na ta način, da se je eno ošiče vagona radi trenja vnelo in ogenj je prišel do olja. S tega vagona se je ogenj razširil še na druge vagone, v katerih je bil les in smola. Škoda je velika. Zaradi tega požara je na železniški progi prišlo do prekinitev prometa med Sarajevom in Mostarjem. Vneli so se tudi telefonski drogovji. Te motnje so trajale kar 18 ur.

Tovorni avtomobil s 30 zaboji piva in z 12 zaboji vina se je prekucnil v naraslo Savo pri Makišu ob Obrenovskem potu. Za volanom je sedel sin lastnika Pere Milisavljevića. Ko je ta videl, da se je vozilo zadrevilo navzdol po nasipu, je skočil iz avtomobila, ni pa imel časa, da bi o tem obvestil svojega pomočnika Nedeljka Božilovića. Avtomobil se je prevrnil in obeležal v vodi. Ven so se videla samo kolesa. Hitro so se zbrali ljudje. Mislili so, da je pomočnik že mrtev. Toda vojak Vasilije Ivanović je nemudoma planil v vodo, odprl vrata pri avtomobilu in izvlekel na dan napol mrtvega človeka, Božilovića. Z umetnim dihanjem so ga spet spravili k sebi. Pozneje pa so polovili še steklenice in zvečki avtomobil na suho.

Velik moralni in materialni uspeh je imela razstava madžarske umetnosti, ki je bila pred kratkim v Zagrebu — tako pišejo zdaj tudi madžarski časopisi. Navajajo, da je to razstavo obiskalo nad 4000 ljudi in da sta grafica Almasy-Teleki Eva in Geza Selinko, ki je razstavo priredil, dobila od zagrebskega mestnega načelnika Starčevića krasno izdelano spominsko plaketo mesta Zagreba. Enake plakete so bile podeljene tudi nekaterim madžarskim umetnikom, ki so razstavljali na zagrebski razstavi svoje umotvore.

O svojih nagradah za pomorske, ki opravljajo vojno službo na naših ladjah po domačem in tujem morju naj bi razpravljali na posebni konferenci, ki jo so zahtevale organizacije pomorščakov pri Zvezi lastnikov ladij. Konferenco so tudi že sklicali, in sicer Strokovna zveza pomorščakov. Zveza hrvaških zasebnih nameštencev, Združenje častnikov-strojnikov in Združenje častnikov-radistiografov. Zastopniki obeh strani so se sestali v Zagrebu, 18. junija.

Zakaj je pivo tako drago?

Davki in dajatve - odgovarja poslovno poročilo pivovarne Union

Ljubljana, 21. junija. Delniška družba pivovarne Union v Ljubljani je imela svoj občni zbor za leto 1939. Kakor vidimo iz poslovnega poročila, je prodaja piva še vedno več kot polovico manjša od prodaje prejšnjih normalnih let, ko pivo še ni bilo tako močno obremenjeno s trošarinami in drugimi dajatvami. Kako visoka so ta bremena, vidimo iz zaključnih računov, po katerih je družba v preteklem poslovnem letu plačala samo trošarin in davkov čez 17 milijonov dinarjev. Zanimivo je, da so n. pr. v prejšnjih normalnih letih, ko je bila prodaja več kot dvojno visoka, bile skupne trošarine in davki manjši kot v zadnjem letu. Pivo je torej sedaj dvakrat tako visoko obdavčeno kakor prej in je potem razumljiva razmeroma visoka prodajna cena piva.

Prodaja piva pa se je v primeri z letom 1938 vseeno nekaj zvišala in sicer so prodali v zadnjem letu 48.183 hl piva (napram 40.971 hl v letu 1938). — Zvišanje porabe piva je gotovo pripisovati tudi okolištin, da pivovarna Union vedno stremi za tem, da izboljša kakovost piva in je unionsko pivo res prvovrstno in ga vsakdo rad pije. Tudi okoliščina, da pivovarna stori vse, da svoje

odjemalce postreže dobro in točno, je gotovo mnogo pripomogla k zvišanju prodaji.

Glede kvase je bila proti koncu poslovnega leta z zakonom ustanovljena »Prodajna centrala za kvasac« v Belgradu in sicer obvezno za vse tovarne kvasa. Pri tem je tudi družba skupno z ostalimi tovarnami kvasa v smislu zakonitih predpisov prevzela obveze in bremena od države. Kupcijske razmere pri kvasu in spiritu so ostale v splošnem neizpremenjene.

Iz številnih zaključnih računov pa se more v ostalem reči, da pivovarna Union ni samo dobro fundirana, temveč se kaže pri tem podjetju tudi drugače najboljše gospodarstvo.

Čisti dobiček se je zaradi večje prodaje piva v primeri z lanskim letom nekoliko zvišal in se je v letu 1939 dosegel dobiček 1.782.222,05 din (napram 1.502.797,22 din v letu 1938).

Občni zbor je sklenil, izplačati dividendo 6 din za delnico (napram 5 din v lanskem letu), katera se izplačuje začetni s 24. junijem t. l. K temu je treba pripomniti, da ni bilo moči doseči dividende prejšnjih normalnih let, ko je znašala običajno 10 din za delnico.

Iz sodne in policijske kronike

Dve tatinski ciganki - Dva junaka noža - Vlom v lovsko kočjo KID
Pozor pred žeparji v vlaku

Ljubljana, 21. junija.

Ciganske tolpe so zadnji čas postale prava nadloga podeželskemu prebivalstvu. Po hišah hodijo navadno stare in mlade ciganke, proseče dobre ljudi za milodare, za kruh in mleko, proseče jih, da bi jim ljudje pomagali, ker je ciganska družina doživela veliko nesrečo in je hudo bolan njihov glavar, ki čaka na smrt. Ljudje cigankam verjamejo in jim dajejo darove. Ne slutijo pa, da so ciganke hkratu bile ogleduhinje, ki so natanko pregledale hišne razmere in kmalu nato je gotovo bila izvršena v hišo, posebno v kako premožno in petično, vplomna tatvina. Pred sodniki se navadno potem ciganke lažejo in pripovedujejo čudovite povesti in zgodbe. Taje vsako tatvino, tudi ko so na dlani nepobitni dokazi.

Kakšne prizore pa sta te dni pred malim kazenskim senatom uganjali dve ciganki. Pred sodnike sta prišli 36 letna Roza Stefanovič, rod. iz zagrebske okolice, in 29 letna Roza Nikoličeva, rojena v Zagrebu. Večja ciganska tolpa se je v maju klatila po kamniški okolici. Obe Rozi sta prišli 15. maja k posestniku Ivanu Zupancu v Kamnici in ga prosili ubogajme. Posestnik se je nekoliko obrnil v stran, ciganki pa sta že bliskovito naglo izmaknili iz kredence novi bankovec po 500 din. Hitro sta jo odkurili in se čedno zahvalili posestniku za dar. Še isti dan sta obe Rozi v Zalogu pri Kamniku odnesli posestniku Josipu Kačarju zlato uro z verižico v vrednosti 2000 din. Prosili sta mleka.

Pred sodniki sta ciganki obe tatvini tajili. Za zlato uro sta trdili, da sta jo kupili od neznanega možkega, ki je bil v stiski za denar, za 250 din. Lastnik Kačar pa je uro natančno spoznal za svojo. Ciganki sta bili obsojeni. Prva Roza na 4 mesece, druga Roza, ki ima že več tatvin na vesti, pa na 6 mesecev strogega zakora. Po sodbi sta lepo izjavili, da kazen sprejemata.

Pred sodnike sta prišla dalje dva junaka noža. Bila sta to kurjač Janez Udir iz Drulovke pri Stražišču na Gorenjskem, in Ciril Zupan iz Zaloše, občina Dobrava na Gorenjskem. Zadržani po poklicu trgovski potnik. Ponoči, okoli polnoči, 27. decembra lani, sta prav po mesarsko oklala Franceta Dagarina. Z nožji sta ga

večkrat sunila v prsa, trebuh in mu poškodovale celo jetra. Prvi je nosil s seboj prav velik mesarski nož in je že dolgo časa gojil hudo sovraštvo do Dagarina. Sprva sta oba junaka tajila svoje hudo delo. Izgovarjala sta se, da sta bila napadena od Dagarina in izzvana. Udir je celo pripovedoval zgodbo, kako sta brata France in Viktor Dagarin napadla njegovo sestro Heleno in jo pretekla po obrazu tako, da je dobila celo hude poškodbe na očeh, se sedaj nahaja v bolnišnici in bo najbrž oslepla. Oba junaka noža sta usodno noč silno popivala. V družbi drugih fantov sta spila do 12 litrov vina. Zaradi zločina hude telesne poškodbe sta bila obsojena vsak na 6 mesecev strogega zapor.

Ivan Zupanc, samski delavec, in Peter Novak, samski šofer, oba brez stalnega bivališča, sta se letos maja klatila po Gorenjskem. Berčala sta okrog in ob ugodnih prilikah tudi kradla. Letos 28. maja sta se priklatlila v lovsko kočjo KID pod Golico, nahajajočo se v tako zvanih »Savskih jamah«. Udrila sta v kočjo in se lepo etabilirala. Kmalu pa sta ju zasačila Marija in Matija Udovč. Bila sta nato aretirana in sedaj pred malim senatom obtožena vplomne tatvine. Pred sodniki sta se izgovarjala, da nista nič ukradla in da sta bila namenjena na Golico trgati narcise za neko ljubljansko dekle. Zanimljivo sta tudi, da sta berčala in se klatila okrog. Bila sta še mlo sojena. Prvi je dobil 10, drugi pa 7 dni zapor.

Zadnji čas prihajajo poročila o mnogih žepnih tatvinah, ki jih izvršujejo pravi žeparji po železniških vlakih na progah židani most—Zagreb, židani most—Ljubljana, dalje proti Ljubljani in Raketu. Nedavno je bila nekemu posestniku iz celjske okolice ukradena težka zlata ura z verižico v vrednosti 25.000 din. Okradeni se je vozil v potniškem vlaku v posebnem kupeju. Razen njega so bili v kupeju še trije potniki. dva elegantna možka in prav gizdavo napravljena dama, ki je bila močno napudrana, ustnice je imela vse rdeče od barvila, nohte pa opiljene in močno pordečene. Govorili so med seboj hrvaški. Izstopili so v Rimskih Toplicah. Ko se je posestnik ozrl in hotel pogledati na uro, je presenečen moral ugotoviti, da mu je ura izginila kakor kafr.

Tragični dogodek v Dev. M. v Polju

Ze včeraj smo med ljubljansko kroniko zapisali, da je bil tam v D. M. v Polju obstreljen 20 letni židarski delavec France Kobilek, ki je bil v sredo okoli polnoči z reševalnim avtomobilom prepeljan v splošno bolnišnico. France Kobilek stanuje v Slapah 12. Usodno noč okoli 23 je prišel v družbi še dveh tovarišev do hiše št. 156 v D. M. v Polju. Ta hiša je last železniškega uradnika Sedlačka. Poleg hiše je velik neograjn vrt. Na vrtu goji g. Sedlaček vrtno jagode. Mimo vrta vodi pot v Slape. Lastnik vrta je že večkrat opazil, da mu hodijo ponočnjaki krasit vrtno jagode in da mu na vrtu delajo škodo. Kritično noč je čul in kmalu opazil, da prihajajo na vrt tuje postavice. Zaklical je. Dva sta pobegnila, tretji pa je obstal. Kar v slepo je g. Sedlaček oddal dva strela iz samokresla. Strela sta bila oddana na razdaljo kakih 24 m. Eden strel je zadel Kobileka v hrbet. Vevski orožniki so takoj včeraj uvedli poizvedbe in zaslišali prizadete osebe. Kaj so fantje delali na vrtu, še ni točno ugotovljeno.

Sobota

Gosenice so naredila obutno škodo. Zadnja leta so se v nekaterih krajih v Prekmurju pojavile v velikem številu gosenice glogovega bč. Veliko število sadnih dreves so objedle do golega. Niti enega lista ni bilo videti na drevesih. Kljub marljivemu zatiranju in dobri volji, ki jo so pokazali ljudje v borbi proti hudemu škodljivcu, se vsako leto pojavlja v večjem številu. Ker nimamo učinkovitega sredstva, razen pobiranja gosenic, bub in v zimskem času goseničnih zapredkov, je nevarnost, da se bodo gosenice zaplodile vedno v večjem številu. Vsekakor pa zaslužijo pohvalo nekateri osnovne šole, ki z otroci vsako leto uničijo na tisoče in tisoče gosenic, bub in tudi metuljev, ki se prav v tem času v nepreglednih jatah podijo po sadovnjakih.

Komarjeva zalega v Prekmurju. Zaradi mnogih močvirij, ki se razprostirajo po prekmurski ravnini in zaradi neprestanega deževnega vremena so se letos komarji pojavili kar v jatah. Komarji postajajo prava nadloga.

Več zavednosti! Pred kratkim je bila nekje v bližini Sobote gasilska vaja, ki je prav dobro uspela in zaslužijo gasilci vse priznanje. Po vaji je bila tudi veselica, kjer so se ljudje razveselili in je nastalo pravo židano razpoloženje. Vsak se je po svoje zabaval, kakor je vedel in znal. Pri neki mizi pa je sedelo več uniformiranih gasilcev, ki so na vse grlo prepevali tuje pesmi. Razpoloženje je doseglo vrhunec, ko so se na plesišču zabiskali noži in je tekla tudi kri. Razgrite veseljake so ohladili z lonci hladne vode. Baje so bili mrzle rose deležni tudi neprizadeti. Brez huiših nesreč se je veselica srečno končala.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer- sko stanje	Temperatura v C		Relativna vlaga v %	Vetro smernost (in km/h)	Padavine mm	
		dan- večje	noč- manjše			dan- večje	noč- manjše
Ljubljana	760,8	23,4	13,8	94	10	0	—
Maribor	759,0	20,0	12,0	80	4	0	—
Zagreb	760,5	25,0	14,0	80	10	0	—
Belgrad	760,4	25,0	15,0	70	5	0	—
Sarajevo	761,4	24,0	10,0	80	4	0	—
Vis	761,2	22,0	16,0	80	4	NW	—
Split	763,2	26,0	18,0	70	5	SSW	—
Kumbar	759,0	25,0	18,0	70	5	N	—
Rab	761,1	21,0	16,0	90	10	S	1,0 dež
Dubrovnik	75,5	27,0	17,0	70	0	NE	—

Vremenska napoved. Pretežno oblačno, sicer nobenih bistvenih sprememb sedanjega vremena.

Koledar

Danes, petek, 21. junija: Vekoslav.
Sobota, 22. junija: Ahacij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa 41; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova 7.

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala v soboto od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni zdravstveni svetnik dr. Franta Mis, Poljanska cesta 15-11. Telefon 32-84.

† Umrla je s. sestra Marija Dajda - Tomc, bivša večletna voditeljica zavetišča v Bohoričevih ulici. Pogreb bo iz dr. Krekove gospodinjske soše v soboto ob 3 popoldne na pokopališču v Dravljah. Naj počiva v miru!

Darujmo za Rdeči križ! Jutri, v soboto se bo pričela tudi v Ljubljani zbirka za Rdeči križ. Zastopnice in zastopniki raznih ljubljanskih društev radevolje sodelujejo pri tej akciji, ki ji načeljuje gospa Nija Natlačenova, soproga bana dravske banovine. Pomagajmo Rdečemu križu s čim večjimi denarnimi prispevki!

Promenadni koncert. Turistični odbor za mesto Ljubljana priredi v soboto dne 22. t. m. ob pol 19 promenadni koncert v Zvezdi. Koncert bo izvajala godba Narodnega železničarskega glasbenega društva »Sloga« pod vodstvom kapelnika g. Herberta Svetela.

Bolničarji(ke) Rdečega križa. Sodelovanje vseh pri sobotni, oziroma nedeljski nabiralni akciji strogo obvezno. Kdor se še ni prijavil, naj se oglasi takoj v pisarni Rdečega križa na Gospo-svetekovi cesti št. 2-II.

Premijski abonma bo imel drevi v Operi svojo zadnjo predstavo in sicer se bo uprizorila velika francoska Bizetova opera »CARMEN« z go. Milo Kogejem v naslovni partiji. Partijo don Jo-eja bo pel naš odlični prvi tenorist Jean Francel, dočim bo kot Escamillo nastopil Janko, Micaelo pa bo pela Ribčeva. Sodelujejo še: Polajnarjeva, Poličeva, Anžlovar, Lupaš, M. in B. Sancin. Našo novo naštudirano uprizoritev sta pripravila šef-režiser Debevec in kapelnik dr. Švara. Dočim je načrte za novo inscenacijo in kostume izdelal inž. arch. E. Franz. Na interesantno uprizoritev ob koncu sezone občinstvo še posebej opozarjamo.

Logarski izpiti za čuvaje nedržavnih gozdov bodo letos meseca oktobra. Prošnje za pripustitev k izpitu naj se vložijo najkasneje do vstetega 12. julija pri pristojnem mestnem poglavarstvu, oziroma okrajnem načelnstvu. Vse podrobnosti so razvidne iz razglasa, ki je objavljen v prilogi k 47. kolu »Službenega lista« z dne 12. junija letos, v mestni občini Ljubljanski pa tudi nabit na občinskih deskah.

Sezonska brzovlaka B-9 in B-10 tvorita prav ugodno zvezo tako iz Belgrada v Ljubljano, kot iz Ljubljane v Belgrad. Oba vlaka pa nudita tudi več prostora kot redni brzovlak. Iz Ljubljane odhaja brzovlak ob 22.10 ter prihaja v Belgrad ob 8.40. Iz Belgrada odhaja ob 20.58 ter je v Ljubljani ob 7.40.

Rektorat Glasbene akademije ponovno opozarja vse prijatelje glasbenega naraščanja na četrto sklepno produkcijo, ki bo nočjo ob 18 in ne v četrtek v veliki filharmonični dvorani. Na sporedu so skladbe za solopetje, klavir, violino, flavto in pozavno. Za prihodnji teden sta določeni zadnji dve produkciji. V torek, 25. junija se bo pa izvajal Dvorakov oratorij »Stabat mater« za zbor, orkester in soli. — V sredo, 26. junija je zadnja produkcija v tem školskem letu. Spored te produkcije izvajajo izključno slušatelji Glasbene akademije.

Knjige Slovenske Maticе za leto 1940, so pravkar izšle in jih že razpošiljamo. Letošnjo redno garnituro tvorijo tri izvirne knjige: J. Pahorja roman »Matija Gorjan« (404 strani), M. Kranjca »Povest o dobrih ljudeh« (316 str.) in M. Goršeta spis »Doktor Valentin Zarnik« (240 strani leksikonskega formata). — Vse tri knjige — 960 strani! — stanejo za člane broširane 50 din, vezane 86 din. Ljubljanski člani jih lahko dvignejo med uradnimi urami dopoldne in popoldne v Matični pisarni, Kongresni trg 7. — Uprava Slovenske Maticе.

Celjski šport

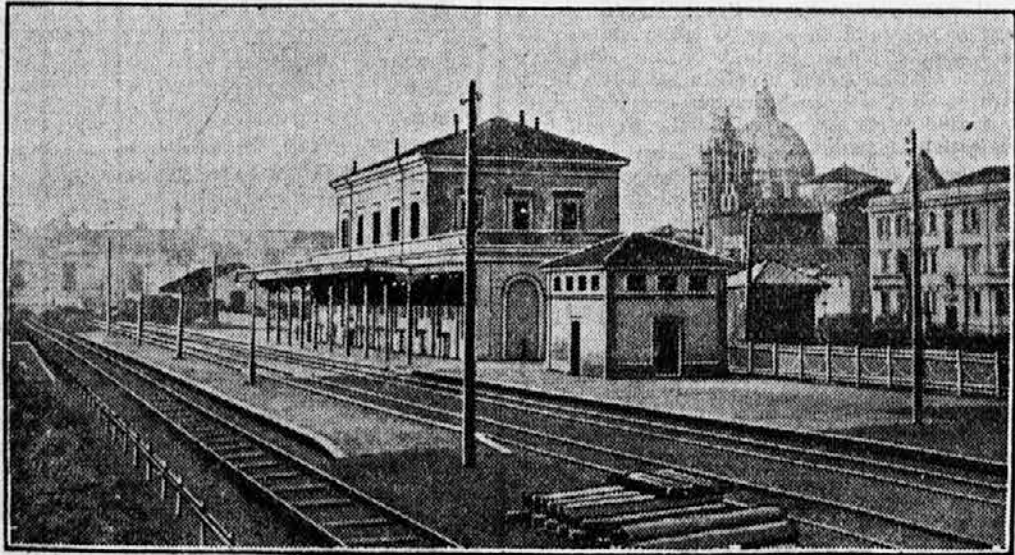
V nedeljo bo na Glaziji zanimiva prijateljska nogometna tekma med SK Celjem in prvakov ljubljanskega I. razreda — najmlajšim predstavnikom iz Ljubljane SK Maršom. Tekma bo gotovo zelo zanimiva in je pričakovati lepe igre.

Novo mesto

Matura na novomeški gimnaziji. Višji tečajni izpit se je vršil na državni realni gimnaziji v Novem mestu od 11. do 20. junija 1940. K izpitu se je prijavilo 22 kandidatorov (med njimi en privatist) in 13 kandidat. Izpit so napravili: Abačič Ivana (oprosčena ustnega izpita), Bukovec Viljemina, Gartner Slavica, Gosak Elizabeta, Gregorec Ana, Gunde Milan, Hebar Vera, Hočevar Albert, Ivanetič Jurij, Jug Ljudmila, Kavčič Pavla, Küssel Smiljan, Klemenčič Sonja, Kočever Franciška (oprosč. ustnega izpita), Lenček Radislav, Mali Ana, Marincič Ivan, Misjak Alojz, Planinec Franc, Podraž Franc, Polajnar Ciril, Povh Dušan, Recheberger Vilibald, Režek Borut, Schilich Nikolaj, Skebe Ciril, Silc Dragotin, Soulayev Ljudmila (oprosčena ustnega izpita), Štrukelj Lovro, Štukelj Anton, Zagorec Saša, Zure Jožef (oprosčen ustnega izpita), Kalan Slavko (privatist). Po-pravni izpit iz enega predmeta imata dva kandidata.

Vatikansko mesto v znamenju vojne

Civilna uprava je dala na razpolago poldrug milijon lir za zgraditev zavetišča pred letalskimi napadi

Vatikanski kolodvor

Motil bi se tisti, ki bi mislil, da je na primer otok Capri ali kakšen drug italijanski kraj najbolj privlačna točka za tužce. Prednost pred vsemi, je imelo do začetka sedanjega vojne Vatikansko mesto, kamor je na leto prišlo dvestokrat več tužcev, kakor pa ima Vatikan sam ljudi. Vojska pa je zadala tujskemu prometu hud udarec. Letos v veliki noči je prišlo na dan v Vatikan še povprečno 2000 tužcev na dan. V navadnih dneh jih je bilo vedno čez štiri sto. Zadnje dneve pa je število tužcev padlo na 150. Danes pa se zdi, kakor da je Vatikansko mesto čisto zapuščeno.

Vedno več diplomatov se suče tam okoli

Da je v zadnjem času tako malo tužcev v Vatikanu, ni kriva samo vojna, pač pa tudi dejstvo, da so sprejeli pri sv. očetu Piju XII. zdaj samo enkrat na teden, in sicer v sredo, dočim je prednik sedanjega papeža sprejemal tuje romarje po večkrat v tednu. Tudi razne formalnosti niso več enostavne, kot so bile v prejšnjih časih. Papež Pij XII. ima mnogo posla z diplomacijo, ker pač to zahtevajo sedanjí težki časi, ki jih preživlja vojskujoča se Evropa. Na dvorišču sv. Damaska se suče vedno več tujih diplomatov.

Po številu rojstev in smrtnih primerov — na zadnjem mestu

Farna cerkev svetega mesta ni bazilika svetega Petra, kakor bi utegnil kdo misliti, pač pa cerkev sv. Ane. Tam krščujejo, tam so poroke in pogrebi. Pod cerkvijo so grobovi prvih vatikanskih prebivalcev, ki so umrli na področju sedanjega vatikanske države. Novih grobov je sicer malo, kajti velika večina vatikanskih prebivalcev umira po rimskih klinčkah in jih tudi pokopavajo na drugih rimskih pokopališčih. Kljub temu pa bo prostor kmalu premajhen, kajti število smrtnih primerov je v Vatikanu dosti večje, kakor pa število rojstev. Razlaga za to je lahka. Večino prebivalcev tvorijo prelati in starejši ljudje. Po ljudskem gibanju je Vatikansko mesto zadnje na vsem svetu. Od ustanovitve (1929) do danes je umrlo tu vsega skupaj 120 ljudi, rodilo se jih je 71, od teh pa jih je bilo samo 32 vatikanskih državljanov. Da bi se število sedanjega prebivalstva obdržalo — približno 700 meščanov in 300 tužcev — mora sv. oče pogosto podeljevati pravico vatikanskega državljanstva in tako skrbeti za obljudenost države.

Uprava Vatikanskega mesta

je takšna kot v drugih občinah. Vatikanski simbol so sicer ključji sv. Petra, ključji v nebesko kraljestvo, toda za živdi tega mesta je način upravljanja isti kot drugod. Vatikansko mesto ima tudi svoje sodišče in svoji ječi. V stari ječi je bil zaprt mal tat, ki so ga prijeli vprav v trenutku, ko je v cerkvi sv. Petra prežljal puščico, v kateri je bil denar, namenjen za siromake. Druga ječa je nova in je bil dozdaj zaprt v njej en sam vatikanski uradnik, ki je bil obsojen, ker je nekaj poneveril.

Ob 11 zvečer se vrata zapro...

Sedanji papež je izdal v marsikaterem oziru zelo stroge nove odredbe. Da bi se te njegove odredbe mogle v redu izvajati, je to dolžnost poveril našlaša v ta namen izbrani komisiji, ki sestoji iz treh kardinalov. Komisiji načeljuje kardinal Canali. Tako na primer je komisija ukazala, da se morajo vrata Vatikanskega mesta zapirati že ob 11 zvečer, tako da prebivalci Vatikanskega mesta ne morejo po tej uri v Rim, seveda tudi ne v gledališče in k zadnjim večernim kino-predstavam.

Sv. stolica in vatikanska uprava nista isto

Vatikansko mesto pa se mora boriti tudi s prav enakimi težavami kot druga mesta. Kadar kdo go-

Hollywoodske skrbi:

Za učinkovit film je treba včasih celo reke polniti z vodo

Reke brez vode v južni Kaliforniji niso šala za moške, ki morajo iskati primernih pokrajin za filmske zunanje posnetke, ki tvorijo zunanji, važen okvir nekaterih filmov.

Zanimive in šaljive težave te vrste so nastopile tudi, ko so v Hollywoodu delali neke prizore za novi Warner Bros. film »Virginia City«. Izbrali so za zunanji posnetek reko Mojave.

V enem poglavitnih prizorov tega filma, čigar naslov sta slovita Errol Flynn in Miriam Hopkins, mora igralec Randolph Scott, ki igra tajnega agenta, pretihotapiti pet milijonov dolarjev v zlatih palicah iz Virginia Cityja v zvezno državo Nevado čez Arizono, Novo Mehiko in Teksas. Tihotapcu pa je ves čas za petami Errol Flynn, ki igra poveljnika konjenice. Da bi rešil zlato, mora Scott razgnati vrate voz in jih strmoglaviti v reko. Štirje vozovi so izropani in morajo voziti čez reko. Ostalih šest voz pa mora do erede vode, potem pa v reko, da bi se izgubila za njimi sleherna sled.

Ze nekaj tednov, preden so začeli delati film, je šel J. Barry, strokovnjak filmske družbe za zunanje posnetke, iskat primerne reke. Reka Keru je bila prenagla in bi voda potegnila vozove in konje s seboj. Reka Sacramento, ki je pri srcu zlasti režiserju Kerteczu, ni odgovarjala zahtevam besedila. Druge tudi ne, tako, da je nazadnje ostala samo reka Mojave. Režiserja je skrbelo. Poslal je tja Barryja ter čakal sporočil, kdaj naj bi krenila na delo vsa družina tega novega filma.

V delavnico so dan za dnem prihajala Barryjeva obvestila:

»Moramo počakati nekaj dni, reka je zdaj globoka samo štiri palce.«

»Čakajmo še do jutri. Danes je bil dež, jutri bo več vode v strugi.«

Potem pa:

»Vori o Vatikanu, morda misli le na velike dragocenosti po vatikanskih muzejih, na zlatino in drago kamenje, ki ga človek vidi ob svečanih prilikah, v cerkvi sv. Petra. Toda vse te dragocenosti nimajo prav nič skupnega s finančno platjo vatikanskega mesta. Dohodki so majhni. Letna bilanca znaša 18 milijonov lir. Iz težkega položaja pa pomaga civilni upravnik sv. Stolice, kajti sv. Stolica in vatikanska uprava sta dve čisto različni stvari. Civilna uprava na primer vzdržuje z letnim 2.900.000 lirami stražo, švicarsko gardo pa plačuje msgr. Mignone iz posebne blagajne sv. očeta.

Pa ne smemo misliti, da se v Vatikanu vsaka stvar posreči in da se nihče v ničemer ne vsteje. Zgodilo se je na primer, da so za moderno zalivanje vatikanskih vrtov porabili 20 milijonov lir, končno pa se je izkazalo, da je bil vodni pritisk v novih brizgalnah premočan in so se občutljivejšie rastline zaradi tega »prehudega škropljenja« začele sušiti. Sv. oče Pij XII. je ukazal, naj spet zalivajo s starimi ročnimi brizgalnami.

Protiletalska zaščita

V zdanih časih je bila v vatikanskem mestu organizirana tudi protiletalska obramba, kajti kdo more jamčiti, da bo sovražnik Vatikanu le prizanesel. Zdaj je dala civilna uprava na razpolago poldrug milijon lir za zgraditev zavetišča proti plinskim napadom. Vpliv vojne je kaj lahko opaziti tudi na vatikanskem kolodvoru, ki je vsekakor eden najbolj svojevrstnih na vsem svetu. To je postaja, kjer zamenjajo vlake, pri katerem bi dobil vozovnico, postaja brez čakalnice, kjer bi se lahko za trenutek odpočil, če si prežgoda prišel. Le čakalnica, namenjena za sv. očeta, je tu. Na znotraj je prav podobna po svojem okraju kakšni kapeli.

Ko je izbruhnila sedanja vojna, so to papeževo čakalnico obložili z vrečami, napolnjenimi s peskom, vanjo pa so navozili v zabojih velike zaloge živil, vreče moke, sladkor in drugo, kar naj bi obvarovalo vatikanske prebivalce pred pomanjkanjem in lakoto.

Torej je tudi Vatikansko mesto danes v znamenju vojne. Prav tako kot druga mesta, se je moralo zavarovati za primer, če bi sovražnik začel sili bombi tudi na kraje, ki so vojne brez dvoma najmanj krivi in odkoder se tudi najbolj iskreno prizadevajo, da bi se vojna končala in prihranile še nove in nove žrtve.

Zakaj? Sinček: »Zakaj, oče, je bil Adam prej ustvarjen kakor Eva?« — Oče: »Zato, da je mogel nekaj besedi spregovoriti.«

»Dež ni nič koristil. V strugi je manj vode kakor prej.«

Režiser je dejal:

»V reda, zgradili bomo jez!«

Drugi dan se je odpravilo nekaj desetih avtomobilov, avtobusov in tovornih voz z osebjem filma »Virginia City« na breg Mojave.

Ko so prišli tja, je vprašal režiser:

»Kje je reka?«

Strokovnjak za reke je žalosten odgovoril:

»Zal mi je ravnanje, toda jez se je ponoči podrl in voda je izginila.«

Spet je cela vojska delavcev zasukala rokave in začela polagati nekaj sto vreč peska v strugo. Voda se je postopno vzdigovala. Pred očmi režiserja Kertecza se je naredila velika reka, ki pa je bila samo petnajst centimetrov globoka...

Toda ni bila edina težava reka, ki je zdaj izginila, zdaj se spet pokazala.

Victorville, najbližje mestce, je imelo prostora samo za polovico od 200 igralcev in statistov. Drugi so morali iskati strehe po raznih bližnjih in daljših kmetijah, kjer ni bilo nobenih telefonov. Posetniki so morali prevzeti odgovornost, da bodo filmske zvezde budili ob pol šestih zjutraj ter jih nakrmili, da bodo ob pol osmih že na mestu dela, ki je bilo oddaljeno 40 kilometrov. Treba je bilo vrh tega poskrbeti za prevoz osebja, za hrano in pijačo, položiti kable za motorje in za luči na daljavo več kilometrov.

Ko so po dolgih dneh končali posnetke v divjini okoli Mojave, je režiser Kertecz dejal:

»Če bom še kdaj moral delati film z reko, bom rajši prejel sam škofski vanjo, pa naj bi bila še tako plitva.«

Vedno več sadja in zelenjave v Nemčijo

V krajih, preko katerih je šel val sedanje vojne, v Holandiji in Belgiji, polagoma postaja spet mirnejše življenje, čeprav pod novimi gospodari. Tako poročajo na primer iz Nürnberga, da je spet vzpostavljen promet po reki Meusi, ki so nam jo tolikokrat omenjali v raznih poročilih vrhovnih poveljstev. Do zdaj že lahko vozijo po tej reki tisoč-tonske ladje. Ob tej priliki tudi omenjajo, koliko sadja in zelenjave so Nemci lansko leto dobili po tej prometni poti. Pravijo, da se je prejšnji izvoz sadja in zelenjave povečal lani od 135 na 157 milijonov kg, t. j. 157.000 ton. Potem, ko bo promet še bolj urejen kot je zdaj, pravijo, bodo Nemci dobili iz zasedenih krajev še več sadja in zelenjave.

Program radio Ljubljana

Petek, 21. junija. 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11. Solška ura. Kramljanje z mladino (g. Miroslav Zor) — 12. Iz naših krajev in gajev (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Iz jugoslovanskih logov (Radijski orkester) — 14. Poročila — 14.10 Tedenski turistični pregled — 18. Vzgojna posvetovalnica (g. Vida Peršuh) — 18.20 Angleške, škoteke in ireke narodne (plošče) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Naš triglavske varstveni okoliš (g. dr. Anton Mrak) — 20. Ura skladb P. I. Čajkovskega izvajajo: gđc. Vida Rudolf, g. prof. Pavel Sivic (spramljava) in Radijski orkester — 21.30 Vesele pesmice (plošče) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Trio za flavto, violo in kitaro (gđ. Ivančič Avgust, Bernard Filip, Stanko Prek).

Drugi programi

Petek, 21. junija: Belgrad-Zagreb: 17.45 Tam-buraši, 20.10 Simf. koncert — Bratislava: 19.40 Slovaške pesmi — Praga: 18.15 Pisan spored — Sofija: 18.15 Narodna glasba, 19.05 Gounnova opera »Faust« — Beromünster: 20.40 Beethovnovi štiri klavirske sonate — Budimpešta: 22. Vojaška godba — Bukarešta: 20.05 R. Straussova opera »Kavaler z rožo« — Stockholm-Hoerby: 21.10 Pesmi ob spremljavi kitare — Sottens: 20.45 Violina in pevski koncert

Belgrajska kratkovalna postaja: YUA, YUB (49.18): 19.45 Poročila v slovenščini, YUF (19.69): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko, YUG (19.69): 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Poročno darilce. Mladi Janko se je poročil z brhko Micko, nečakinja znanega škopuha. Po poroki vpraša Janka prijatelji: »Si dobil mnogo poročnih daril?« Janko: »Hvala, mnogo! Skoraj vsi prijatelji in sorodniki so mi poslali kako srebrno reč.« — Prijatelj: »Tudi tvoj stric Franc?« — Janko: »Ta pa mi je poslal škatico kreme za čiščenje srebrnine.«

Sloviti ameriški igralec Errol Flynn, junak iz »Poslednje zapovedi«, »Robina Hooda« itd.

Okoli 9. zvečer je več tisoč askarjev z dolgimi gorečimi plamenicami korakalo mimo hiše generala de Bona. Prihajali so prepevaje, med vpitjem in plesali v zanimivih skokih, vmes pa so grmeli bobni. Divje so drveli mimo in posejajali cesto z gorečimi trskami, po katerih so hoteli askari z golimi usnjenimi podplatmi, ne da bi se kaj menili zanje. Mnogo jih je bilo pijanih od teja in od razburjajočega zvoka bobnov.

Domaciška četrti je vso noč mrgolela od opotekajočih se askarjev in plesočih ter hrumečih domačinov.

Naslednje jutro je prineslo začetek novega dela slovesnosti. To je bila posebna bojna prireditev med koptsko-krščanskimi obredi, ki izvirajo še iz starega hebrejstva.

Na širnem, okroglem polju v domačinski četrti se je zbralo deset tisoč ljudi v belih shammah, ki so jih za to priliko lepo oprali. Stali so v krogu okoli prostora, v čigar sredi je bila velikanška grmada. Na eni strani je bil zasilen častni oder za generala de Bona, za člana njegovega poveljstva in za Mussolinijeva sina Bruna ter Victoria in pa za različne krajevne dostojanstvenike v belih hlačah, dolgih črnih suknjah in širokokrajnih sivih klobukih.

Po dolgih molitvah je prižgalo svetilni okenj kakih sto koptskih duhovnov, oblečenih v bleščeče zelene, rumene, škrlatne in sinje obleke iz češnjevo rdeče svile in atlasa, obrobljenih z zlatom in srebrom. Po stari veri naj bi smer, v katero je gnalo veter, kazala, kje je treba iskati sovražnika.

Dim se je kadil naravnost proti odru, kjer je bil general de Bono in Mussolinijeva sina. Napisal sem to in cenzor se ni ne opombe dotaknil.

Priporakale so skupine askarskih bojnikov, sklenile krog okoli ognja, plesale in skakale ob glasu bobnov, streljale iz pušk v zrak in kazale svojo bojevitost. Vsak oddelek je med plesom korakal do generalovega odra in nosil zastave z napisom »Za Italijo — za smrt in slavo«.

Neka skupina je kazala sloviti levji ples. Ples je predstavljal boj z levom, katerega so naskakovali s kopjem in s ščitom, dokler ga niso ubili. Drugi bojniki so z zakrivljenimi meči izvajali za čuda visoke, elegantne skoke. Z njimi je plesal tudi oddelek askarskih starešin iz libijskih vojska. Nobeden od njih ni bil mlajši kakor šestdeset.

Po starem izročilu je potem z možmi plesala ena ženska. Bila je to prijazna zastavna, črna ženščina, načelnica domačih vlačug v Asmari. Oblečena je bila v belo svilo in nosila zelo okrašeno, sentniku pri svetilki podobno oglatnico. Njeni skrbno počesani lasje so bili na debelo namazani z lojem.

Med vso slovesnostjo je tri tisoč bojnikov neprenehoma prožilo puške ter pobiralo prazne patrone, katere so imeli za zelo dragocene. Po moči so sprožili vsaj deset tisoč streliv. Polje je bilo kmalu pokrito z ostrim smradom sinjega smodniškega dima, ki se je zdelo, da še zvišuje razburjenje vojskavov.

Neka skupina je razbila motike kot znamenje začenjajoče se setve. Častiljivi belobradi duhovniki so neprijetno trobili na lesene rogove, dolge skoraj tri metre. Oddelek zamorskih konjenikov je z golimi meči divjal čez poljano.

Duhovni in vojski so se potem zbrali pred odrom, kjer je general de Bono delil diplome in odlikovanja domačim civilnim dostojanstvenikom. Bili so to možje dobrega videza in častiljive drže, podobni Haile Selassiju na fotografijah. Nekdo med njimi je nosil nove škripajoče lakaste čevlje. Drugi je trdovratno poskušal poljubiti generalu de Bonu roko. Vsi so nosili lepo rezljane muharnike iz kozje dlake. Mnogi pahljajoči rok, ki so odganjale milijone muh, je nudila zanimiv pogled.

General de Bono pa je stal uro dolgo nepremično, ne da bi bil mahnil po eni sami muhi.

Za konec slovesnosti je spregovoril general de Bono. Hvalil je zvestobo domačinskih čet do Italije. Ko je prišel do dramatičnega konca »morate sovražnike Italije zgrabiti za grlo«, je sam naredil silovit, primeren gib z roko. Tritisec askarjev je spet ustrelilo in dvignilo svoj čudni tuleči abesinski bojni krik.

Naslednje noč je domaciška četrt spet stokala v stalnem bobnanju, pijani, kričeči domačini pa so polnili ceste. »Lazeča smrt« je bil še vedno pijan in je prepeval svojo pesem o majorju Toselliju.

Z grofom Bosdarijem iz tiskovnega oddelka sva se Floyd Gibbons in jaz podala naslednje jutro na dvodnevno potovanje z avtomobilom do abesinske meje čez ozemlje, na katerem so se zbirale čete. Naložili smo na voz šotore, taborne postelje, odeje, konzerve, vodo in kar je bilo še treba, zakaj na fronti so morali poročevalci sami skrbeti za svoje potrebe.

56

Ciano me je povabil, naj sedem poleg njega na prostor drugega pilota. Previdno sem splezal čez odprto omrežje, kjer bi me bil en sam napačen korak vrzel miljo globoko na zemljo.

Ker je hrustel treh motorjev onemogočal pogovor, mi je Ciano zdaj pa zdaj napisal, kaj je zanimivega videti. Nad gornjo dolino Mareba, v globini devetsto se je delala nevihta. Ciano je napisal na listek:

»Rajši se bomo obrnili.«

V dobri uri smo bili preleteli kakih tristo kilometrov nad velikim trikotom, v katerem je bilo zbranih blizu dvestotisoč mož, ki so čakali na Ducejevo povelje: »Avanti!«. Dobili smo živ vtis o obsežnih italijanskih pripravah in o grozljivih deželi onstran Mareba in Belesa. Konec deževja je bil blizu. Po tem, kar sem videl, sem sklepal, da smo tik pred trenutkom vojaškega nastopa.

V noči 27. septembra, ko sem tipkal svoje poročilo na obrnjenem kovčegu, so začeli domačini praznovati svoj meskal, praznik ob koncu deževne dobe. Eritrejci v svojih shammah in askari s slikovitimi, visokimi, rdečimi fesi, v zelenih dokolenkah in z rdečezelenimi opasnicami, so hodili mimo moje luknje, nosili svežnje lesa za veselje kres ter prepevali divjaške pesmi, ki so bile podobne urejenemu hreščanju sove. Ves večer je uro za uro donel divji, enolični ritem plesnih bobnov. Od abesinske meje sem je mrmral grom in so svetili bliski.